

CASPAR BARLÆUS (LEIDEN)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
29 AUGUSTUS 1628
401

Samenvatting: Barlaeus heeft van Brosterhuysen vernomen dat Huygens zich met het draaien van hout is gaan bezighouden. Barlaeus veinst een volstrekt onbegrip van deze handwerkzaamheden voor iemand zoals Huygens. Hij haalt de anecdote aan van de cytherspeler Stratonicus die koning Ptolemæus wees op het verschil tussen scepter en plectrum. Hij stuurt zijn ‘Hymnus in Christum.’

Bijlage: ‘Hymnus in Christum’ (Barlaeus 1628; gedicht).

De precieze datum van Huygens’ antwoord, met het gedicht *QUÆ TUA NIL MERITOS AFFLIXIT PAGINA TORNOS* (Gedichten 2, p. 199), is niet bekend (Worp 1, nr. 402, p. 235); september of oktober 1628 is aannemelijk.

Primaire bronnen: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 37: brief (dubbelvel, 22x33cm, abc | d; autograaf). — *Epistolarum liber* (Barlaeus/Brandt 1657), nr. 500, pp. 951-955.

Vroegere uitgave: Worp 1, nr. 401, pp. 234-235: volledig.

Namen: Æneas; Agathocles; Alcibiades; Aristoteles; Ascanius [= Constantijn Huygens jr.]; Susanna van Baerle; Johan Brosterhuisen; Cicero; Daphne; Frederik Hendrik; Hecuba; Horatius; Constantijn Huygens jr.; Lampis; Lodewijk XIII; Lycaon; Martialis; Niobe; Paulus [in epigram Martialis]; Ptolemæus; Remus; Rufus [in epigram Martialis]; Saulus (Paulus); Stratonicus; Vulcanus.

Plaats: Ægina.

Titel: *Ethica Nicomachea* (Aristoteles).

Glossarium: citharædus (citherspeler); plectrum (plectrum); tibicen (fluitspeler).

Transcriptie

¹Aen Mijnheer,

Mijnheer Constantinus Huijgens, Secretaris van zijn Excellentie, woonende in de Nieuwe Houtstraat,

Haghe.

²Port.

Constantino Hugenio, τὸ ξύλον τὸρνεύοντι,³ Caspar Barlaeus salutem plurimam dicit.

⁴Non jam te Equitem Britannum, Constantine Hugeni, non Summi Principis Secretarium, non Cæsarei Iurisconsultum, non Pieri- | 952 | -dum alumnum compello. Nobilitatis, doctrinæ, magnanimitatis omnisque præterea heroicæ virtutis appellatione minor es, qui summa ista fastidire cœpisti. Tot apud me dignitatibus excidisti, tot amisisti titulos, tot ⁵honorum et laudum nomina detrivit perlatum hesterno die ad me de te studiisque tuis nuncium.

Itane manus illas profanare audes, quibus principum responsa expedis?, profanare oculos, Barlaeæ tuæ illices?, profanare genua, quæ regibus flexisti?, pedes, quibus tot aulas conscendisti?, digitos, nobilioris et

1. Notitie van Huygens: ‘Barlaeus de torno.’

2. Notitie van Huygens: ‘29 Augusti 28.’

3. *Epistolarum liber*: toegevoegd ‘[lignum tornanti,].’

4. *Epistolarum liber*: opschrift ‘*Epistola jocosa.*’

5. *Epistolarum liber*: <laudun et honorum>.

perennantis calami ⁶directores?, membra omnia, ad splendorem ⁷Gratiarumque et Musarum lepores ac delicias comparata? Quæ hæc rerum nova facies?, quæ stupenda metamorphosis?

Non ita me versus Lycaon, non lapidescens Niobe, non latrans Hecuba, non virescens Daphne afficit, uti Hugenius τα ξύλα τερνεύων.⁸ In olores, serpentes, flumina, pisces, montes ipsos mutatos homines legi. Jureconsultum in operarium, Equitem in sedentarium, Secretarium in opificem, Nobilem in mechanicum, poëtam et præstantissimorum carminum fabrum in fabrum lignarium, in tornionem, vel toreutam (hoc artis proprium nomen est) mutatum nunquam legi. O tempora, o mores. Quam verum illud Satyrici:

Si fortuna volet, fies de Consule Rhetor.

En, cum fortuna volet, factus de vate toreuta es. Nisi non tam fortunæ hoc ipsum, quam rationi adscriptum voles.

Studio enim mihi vi- | 953 | -deris aut illustre vitæ genus cum vulgari hoc ac ignobili mutasse, aut maximè disparata vivendi genera, ut mirabilior ⁹habearis, in te consociasse. Ergo, cum vis, ad aulæ te mores curasque componis; cum vis, turbam Remi sequeris; cum vis, quantivis es precii; cum vis, nullius; jam nobilium ordini, jam plebejo insertus; jam ¹⁰ociorum, jam laborum amans; jam honorabilis, jam mercenario similis.

Inopinatum erat Judæis Saulum inter prophetas furere. Mihi inopinatum magis, Hugenium asciam, scalprum, ¹¹dolabram tractare. Stratonicus citharædus regi Ptolomæo aliena à regno tractanti respondit: ‘Alia res sceptrum, alia plectrum.’ Quam ego verius | b | dixerim tibi: ‘Alia, ô Constantine, res plectrum, alia scalprum et tornus.’ Etiam in te quadrat proverbium illud ‘οὐδὲν πρὸς ἔπος.’¹² Dixissem penè et illud in te quadrare ‘οὐδὲν πρὸς τὴν χορδὴν,’¹³ nisi expensis ¹⁴propius artis tuæ utensilibus comperissem, circa chordam te quam maximè versari, et quidem, quod in vitio positum est, eandem.

De Silenis Alcibiadis audivisti. Imagunculæ erant, quæ clausæ ridiculam tibicinis speciem exhibebant, apertæ numen aliquod ostendebant, ut artem scalptoris gratiorem jocosus faceret error. Tu quoque domi clausus, et in ædium tuarum fastigio delitescens, imaginem tuis exhibes restiarii et vascularii. Sed dum apertis foribus populo te Principique tuo ostendis, gratior illustriorque exis.

Sed quam miror istam partim | 954 | restiariam, partim lignariam artem placuisse homini ad bonum publicum nato et educato! Si ærarius faber æs Corinthiacum pulsares, non eruditionis solum tuæ virtutumque, sed et tam claræ et sonoræ artis strepitu vicos compitaque impleres. Si architectonicam selegisses, minus alienam à politicæ studiis elegisses, cum hanc architectonicam methaphoricâ appellatione indigetet Aristoteles in ¹⁵*Ethicis ad Nicomachum*. Si Cyclopicam, scutum Principi tuo fabricare posses, quale Æneæ fecit Vulcanus, bellorum nostrorum et tot triumphorum imaginibus cœlatum. Si figulus esses, pro te in promptu foret allegare ¹⁶regis Agathoclis patrem. Jam verò, quo nomine hoc genus artificii laudem, nescio.

Laconem quendam, cum Lampen Æginetam laudari audivisset, quod prædives esset et multorum navigiorum dominus, respondisse ferunt: ‘Non moror felicitatem ex funibus pendentem.’ Nec ego tuam istam artem à funibus ¹⁷supernè et infernè pendentem. Quid?, quod nullam tibi ac nomini tuo dissimilem magis noverim. Non stas artifex, sed sedes; non constas tibi, Constantine, sed in perpetuo motu, Ixionis instar, cœlum inter terrasque, manus, ¹⁸pedes, brachia moves et libras.

6. *Epistolarum liber*: <motores>.

7. Worp: <gratiarum>.

8. *Epistolarum liber*: toegevoegd ‘[ligna tornans.]’

9. *Epistolarum liber*: <sis>.

10. *Epistolarum liber*: <otii>.

11. *Epistolarum liber*: <et> ingevoegd.

12. *Epistolarum liber*: toegevoegd ‘[nihil ad versum].’

13. *Epistolarum liber*: toegevoegd/added ‘[nihil ad chordam,].’

14. *Epistolarum liber*: <propius> ontbreekt.

15. In de marge: ‘Lib. 1, Cap. 2.’ Aristoteles, *Ethica Nicomachea*, I, 2.

16. *Epistolarum liber*: <reges, Agathoclem patrem et filium.> in plaats van <regis Agathoclis patrem.>.

17. *Epistolarum liber*: <supra et infra>.

18. *Epistolarum liber*: <brachia, pedes>.

Verum ne et hic, quod regerant, Scepticis deesse putes, dicam ea, quæ pro tuâ arte adduci ab illis possunt. Illorum hoc foret pronunciatum probabile: ‘Non minus laudabiles quam vituperabiles esse¹⁹ toreutas.’ Vel ob hoc: quod res scibilis credatur, mu- | 955 | -tare quadrata rotundis, omnes autem homines naturâ scire desiderent; vel ob hoc: quod generosiores animæ motu, uti illi, gaudeant; vel ob hoc: quod ipsam hominis animam Cicero ἐνδελέχειαν, sive perpetuam motionem definiat; | c | vel ob hoc: ut cum Horatio moneant²⁰ ‘malè tornatos incudi reddere versus’; vel ob hoc: ut²¹ eruditissima²² Martialis epigrammata de phialâ subtilissimâ Paulli et Rufi²³ mereantur; vel²⁴ ob hoc: quod hominis doctrinâ moribusque imbuendi methodum exhibeant. Uti enim rude lignum securi primum resecant, mox dolabra levigant, denique tornando subtilissimis gyris perficiunt et efformant, ita hominem, resectis barbariæ ac vitiorum nodis, sensim magis magisque accuratiore disciplinâ expoliendum docent.

²⁵Addam plura. Vel ob hoc: quod equitibus analogos motus edant, dum ligno suo suppedaneo artificiosè inequitant, et minus obsequentem illum equum²⁶ iteratis pressionibus, ²⁷veluti calcaribus, fodiant; vel ob hoc denique (ne quid dicam ἀπρος διόνυσον)²⁸: quia crateres scyphosque formant, quibus Dii hominesque²⁹ πίνουσι αἶθοπα οἶνον.³⁰

Vale, Hugeni delectissime, et hæc soli tibi scripta puta, quin, si ita visum tibi, lecta inter nos pereant. Domino³¹ Brosterhuysio hanc ingenii mei lasciviam imputa. Is enim, ad illa tua sacra admissus, vastum³² tuum et omnis disciplinæ artisque capax ingenium in occulto latere passus non fuit.

³³Ne verò me jocularia solum meditari existimes, scripsi his feriis canicularibus ‘Hymnum in Christum ad Christianissimum Regem,’ versibus heroïcis penè nongentis. Verum cum intempestivum videatur Regi bellis implicito pacis authorem obtrudere, editionem in aliud tempus differam, nisi quid tu, summe virorum, dissentias. ³⁴Iterum vale, et uxori tuæ dilectissimæ à me salutem. ³⁵‘Quid puer Ascanius, superatne ac vescitur aurâ æthereâ?’ ³⁶Lugduni-Batavorum, IV Calendas Septembres MDCXVIII.

Vertaling

Aan de heer Constantijn Huygens, secretaris van Zijne Excellentie,

wonende in de Nieuwe Houtstraat,
te Den Haag.

Caspar Barlaeus groet Constantijn Huygens, Lhoutdraaier. J

19. Worp: <torneutas>.

20. Horatius, *De arte poëticâ*, 440-441: ‘... , delere jubebat, | et malè tornatos incudi reddere versus.’

21. *Epistolarum liber*: <eruditissimis ... epigrammatis>.

22. In de marge: ‘Lib. 8, Epigr. 33 et 51.’ Niet in *Epistolarum liber*. Martialis, *Epigrammata*, VIII, 33 en 50 (51).

23. *Epistolarum liber*: <celebrentur>.

24. *Epistolarum liber*: <ob hoc> ontbreekt.

25. *Epistolarum liber*: <Addam plura.> ontbreekt.

26. *Epistolarum liber*: <non calcaribus, sed iteratis pressionibus>.

27. Worp: <velut>.

28. *Epistolarum liber*: toegevoegd: ‘[non ad Bacchum].’

29. Worp: <πίνουσι>.

30. *Epistolarum liber*: toegevoegd: ‘[bibunt fulgidum vinum].’

31. *Epistolarum liber*: <Brosterhuysio>.

32. *Epistolarum liber*: <illud tuum>.

33. *Epistolarum liber*: <Ne vero ... summe virorum, dissentias.> ontbreekt.

34. *Epistolarum liber*: <Iterum> ontbreekt.

35. Vergilius, *Æneis*, III, 339: ‘Quid puer Ascanius? Superatne? et vescitur aurâ | Ætheriâ ...’

36. *Epistolarum liber*: plaats/datumaanduiding ontbreekt.

Niet meer noem ik u Brits ridder, Constantijn Huygens, niet meer de secretaris van de verheven prins [Frederik Hendrik], niet meer keizerlijk advocaat, niet meer de leerling der muzen. U bent beneden de benamingen van adeldom, geleerdheid, grootmoedigheid en alle verdere heroïsche deugd, u die begonnen bent al dit hoogste goed af te wijzen. Van zoveel waardigheden hebt u zich verwijderd in mijn ogen, zoveel titels hebt u verloren, zoveel benamingen van eer en lof heeft de tijding weggenomen die mij gisteren [van Johan Brosterhuisen] bereikte over u en uw bezigheden.

Hoe hebt u uw handen zo durven onteren, waarmee u de briefwisseling van vorsten verzorgt? En uw ogen, de verleiders van uw [Susanna] van Baerle? En uw knieën, die u voor koningen hebt gebogen? En uw voeten, waarmee u zoveel hoven hebt betreden? En uw vingers, de gebieders van een edeler en bestendige pen? En al uw leden, die gereed staan voor de schittering, de bekoorlijkheden en de heerlijkheden van de gratiën en de muzen? Wat voor nieuwe dingen zult u maken? Wat is dit voor wonderbaarlijke metamorfose?

De [in een wolf] veranderde Lycaon, de versteende Niobe, de blaffende Hecuba, de bladdragende Daphne hebben mij niet zo getroffen als de ^Lhoutdraaiende^J Huygens. Ik heb gelezen van mannen die in ganzen, slangen, rivieren, vissen, zelfs in bergen zijn veranderd. Maar nimmer heb ik gelezen van een verandering van een rechtsgeleerde in een arbeider, van een ridder in een zittend werker, van een secretaris in een handwerksman, van een edelman in een constructeur, van een dichter en vervaardiger van uitmuntende verzen in een vervaardiger van houtwerk, een draaier, een drijver (de juiste benaming van deze kunde). O tijden, o zeden. Hoe waar is dit gezegde van de satyricus:

Als de fortuin mocht vluchten, zult u van consul redenaar worden.

Ziedaar! Toen de fortuin vluchtte, bent u van dichter draaier geworden. Tenzij u ditzelfde niet zozeer aan het toeval als aan de rede wilt hebben toegeschreven.

Het komt mij immers voor dat u met opzet de verheven levenswijze hebt verwisseld voor deze vulgaire en onedele, dan wel dat u onderling uiterst verschillende levenswijzen in u verenigt, zodat uw gedragingen nog wonderlijker zijn. Derhalve, wanneer u het wilt, maakt u zich op voor de gewoonten en zorgen van het hof; wanneer u het wilt, volgt u de menigte van Remus; wanneer u het wilt, bent u zo waardevol als het maar kan; wanneer u wilt, volstrekt waardeloos; dan weer opgenomen in de rangen der edelen, dan weer in die van het volk; dan weer geneigd tot vrijetijdsbestedingen, dan weer tot handenarbeid; dan weer eerbaar, dan een loonwerker gelijk.

Voor de Joden was het onverwacht dat Saul zich weerde onder de profeten. Voor mij is het nog veel meer onverwacht dat Huygens de bijl, de beitel en de houweel hanteert. De citerspeler Stratonicus antwoordde koning Ptolomæus toen deze zich bezighield met zaken die niet het koninkrijk betroffen: 'Een scepter is iets anders dan een plectrum.' Met hoeveel meer waarheid zou ik u, o Constantijn, gezegd kunnen hebben: 'Een draaibank is iets anders dan een pennemes.' Ook op u past het volgende spreekwoord: ^Lniets naar het vers^J; ik zou bijna gezegd kunnen hebben dat op u ook past: ^Lniets naar de snaar,^J als ik niet, nadat ik de gereedschappen van uw kunst nader had onderzocht, te weten was gekomen dat u zich zoveel mogelijk ophoudt in de buurt van de snaar en dat u zelfs die snaar persoonlijk draait, hetgeen als misslag wordt opgevat.

U heeft gehoord over de silenen van Alcibiades. Het waren beeldjes, die van binnen de belachelijke aanblik van een fluitspeler vertoonden, van buiten een of andere godheid, zodat de grappige fout de kunst van de houtsnijder sierlijker maakte. U, wanneer u thuis bent opgesloten en verborgen onder het dak van uw huis, vertoont aan de uwen ook het beeld van de touwslager en de edelsmid. Maar wanneer u zich in het openbaar aan het volk en aan uw vorst vertoont, dan komt u sierlijker en voornamer voor de dag.

Maar hoezeer verwonder ik mij erover dat deze kunst, die deels de touwslagerij, deels de houtbewerking betreft, zozeer een man heeft bevallen die geboren en opgevoed is voor het openbaar welzijn! Als u nog als een koperslager het Corinthisch koper zou slaan, dan vulde u de wijken en straten niet alleen met het lawaai van uw eruditie en deugden, maar ook van die zo helder klinkende kunst. Als u de bouwkunst had uitgezocht, dan had u iets gekozen wat minder ver afligt van de beoefening van het bestuur, aangezien Aristoteles overdrachtelijk in zijn ³⁷*Ethica Nicomachea* deze architectuur zo noemt. Als u het cyclopisch vak

37. Aristotels, *Ethica Nicomachea*, I, 2, zoals blijkt uit een margenotitie.

[der smeden] had gekozen, dan had u het schild voor uw vorst kunnen maken, wat Vulcanus voor Æneas maakte. Als u een pottenbakker was, dan zou het duidelijk zijn geweest voor u om een bode naar de vader van koning Agathocles te zenden. Maar nu weet ik niet uit welken hoofde dit soort handwerk te prijzen.

³⁸Men zegt dat een zekere Spartaan, toen hij had gehoord dat een zekere Lampis uit Ægina werd geprezen omdat hij heel rijk was en vele schepen bezat, heeft geantwoord: ‘Ik houd er niet van dat geluk van touwen afhangt.’ En ook ik houd er niet van dat uw kunst van boven en van onderen van touwen afhangt. Wat? Dat ik niet zou weten wat er minder bij u en uw naam past. U staat niet als kunstenaar, u zit. U staat niet stil, o Constantijn, maar, in voortdurende beweging, gelijk een Ixion, beweegt u en zwaait u tussen hemel en aarde handen, voeten en benen.

Waarlijk, opdat u niet meent dat ook hier de sceptici niet weten wat zij moeten terugzeggen, zal ik dat zeggen welke [argumenten] door hen voor uw kunst kunnen worden aangevoerd. Van hen zou dit een waarschijnlijke uitspraak zijn: ‘De beitelaars zijn even lovenswaardig als laakbaar.’ En wel hierom: Omdat het als een begerenswaardige zaak wordt beschouwd om iets vierkants rond te maken, verlangen alle mensen dat toch van nature te kunnen; ofwel hierom: omdat de ruimhartiger zielen zich door de beweging, net als zij, verheugen; ofwel hierom: omdat Cicero de ziel zelf van de mens als ‘onophoudelijk’ ofwel als een eeuwigdurende beweging omschrijft; ofwel hierom, zoals zij met Horatius vermanen ³⁹ ‘om de slecht gedraaide verzen naar het aambeeld te verwijzen’; ofwel hierom: zoals de erudiete epigrammen van Martialis over de verfijnde drinkschaal van Paulus en Rufus verdienen; ofwel hierom: omdat zij de methode laten zien om door te dringen in de kennis en de gewoonten van de mens. Zoals zij immers eerst het ruwe hout met een bijl loshakken, dan met beitels glad maken, en vervolgens door te draaien met verfijnde omwentelingen vervolmaken en geheel vormen, zo leren zij dat de mens, nadat hij de ketenen van de barbarij en de kwaden heeft losgehakt geleidelijk meer en meer door een preciezere lering moet worden gepolijst.

Ik zal nog meer toevoegen. Namelijk deze reden: omdat zij bewegingen geven die analoog zijn aan die van ruiters, wanneer zij kunstig komen aanrijden op hun houten voetenbank, en dat minder gewillige paard door herhaald drukken, als door sporen, doorboren; ofwel vervolgens hierom (opdat ik niet iets zeg ‘dat de stemming bederft’): omdat zij vaten en bekers maken, waarmee de goden en de mensen ‘vlammende wijn drinken.’

Gegroet, dierbare Huygens, en beschouw dit als alleen voor u geschreven, opdat, als u het zo goed scheen, het gelezene onder ons niet teloor gaat. Reken deze losbandigheid van mijn geest de heer [Johan] Brosterhuisen toe. Hij immers, toegelaten tot uw geheimenissen, heeft het niet kunnen verdragen dat uw onmetelijke en tot alle kunst en wetenschap gereede geest in het duister verborgen bleef.

Opdat u echter niet denkt dat ik mij alleen met spotternijen bezighoud, heb ik gedurende de hondsdaag-zomervakantie de ⁴⁰ ‘Hymnus in Christum’ voor de allerchristelijkste ⁴¹ koning geschreven, in bijna negenhonderd heroïsche verzen. Aangezien het er echter op lijkt dat ik mij als tactloze verdediger van de vrede opdring aan een koning die in oorlogen is verwickeld, zal ik de openbaarmaking tot een andere tijd uitstellen, tenzij u, beste der mannen, daar anders over denkt. Nogmaals gegroet, en ook uw allerliefste ⁴² echtgenote. ⁴³ ‘Wat dat kind ⁴⁴ Ascanius betreft, haalt hij het en wordt hij gevoed met etherische lucht?’ Leiden, 29 augustus 1628.

38. De anecdote is ontleend aan Plutarchus, *Moralia* 234F (= *Apophthegmata Laconica* 48).

39. Horatius, *De arte poëticâ*, 440-441: ‘... hij beval ze te vernietigen | *En de slecht gedraaide verzen naar het aambeeld te verwijzen.*’

40. Barlaeus, ‘Hymnus in Christum’ (*Poëmata* 1645, Pars I, pp. 1-26), met een opdracht aan Lodewijk XIII.

41. Lodewijk XIII.

42. Susanna van Baerle.

43. Vergilius, *Æneis*, III, 339: ‘*Wat dat kind Ascanius betreft, haalt hij het en wordt hij gevoed door lucht?*’ I, 546-547: ‘... als hij wordt gevoed door etherische lucht ...’

44. Constantijn Huygens jr.

Constantinus Huygenius
τῷ ἑλλορ τοερνωρ,
Caspar Barlaeus S. P. D.

23.
h 2

Non iam te Equitem Britannum, Constantine Hugeni, non summi
Principis Secretarium, non Caesari iuris consultum, non Pittisam
alumnium compto. Nobilitatis, doctrinae, magnanimitatis, omnia
praeferenda serviciae Virtutis appellatione minoribus, qui summa ista
fastidire coarcti. Tot apud me dignitatibus excedisti, tot amissis
titulos, tot honorum et laudum nomina detrivit ^{postea} ~~ademptum~~ Sistrum
dic ad me de te, studiisque tuis nuncium. Itane manus illas profa-
nare audeo, quibus Principum responsa expedis? profanare oculos,
Barlaea tua illicis? profanare genua, quae Regibus flexisti? pedes,
quibus tot aulas conscendisti? digitos, nobilioris et predominantis calami
directores? membra omnia, ad splendorum, Gratiarumque et Nilivum
seporis ac Volitans comparata? Quae haec rerum nova facis? quae
stupenda metamorphosis? Non ita ut Oculus Lycaon, non lapidiferae
Niohe, non Latrans Horuba, non Virgides Passae afficit, ut
Hugeniis τῷ ἑλλορ τοερνωρ. In oculos, seporis, flumina, pisces,
montes ipsos mutato somnos legi. Jurtoconsultum in operarium,
Equitem in soldatarium, Secretarium in orbicum, nobilium in mercatorum,
pistam et praestantissimam carminum fabricam, in fabricam lignariam,
in torniozom vel torzitam (hoc artis propriae nomen est) mutatum
naquam legi. O tempora, o mores. Quam verum illud Sisyrii:

Si fortuna voluit, fides de consulo R. Sistrum.

En: Cum fortuna voluit, factus de vult torzita es.
mihi non tam fortunae socium, quam rationi adscriptum voluit. Studio
semim mihi videtur aut illustri vite quavis cum vulgari hoc ac ignobili-
mutato; aut maxime disparata vivendi condita, ut mirabilior Sabdoris,
in te confociesset. Ergo, cum vis, ad aulae te mores curae componis;
cum vis, turbam R. Sistrum loquaris: cum vis, quavis et praedix; cum
vis, nullis: iam nobilium ordini, iam plebico indolis: iam Ociorum,
iam laborum amans: iam honorabilis, iam mercenario similis. Inopi-
natum erat Judaeis Saulum inter prosperitas furere. mihi inopi-
natum magis Hugeniis apiam, scalprum, dolabram tractare.
Stratoniceus citharædus regi Ptolomeo abire a regno tractanti
respondit: Alia res Sistrum, alia plebicum. Etiam ego videlicet

Lib. 8
s. 2 Epigr. 33. 4. 51.

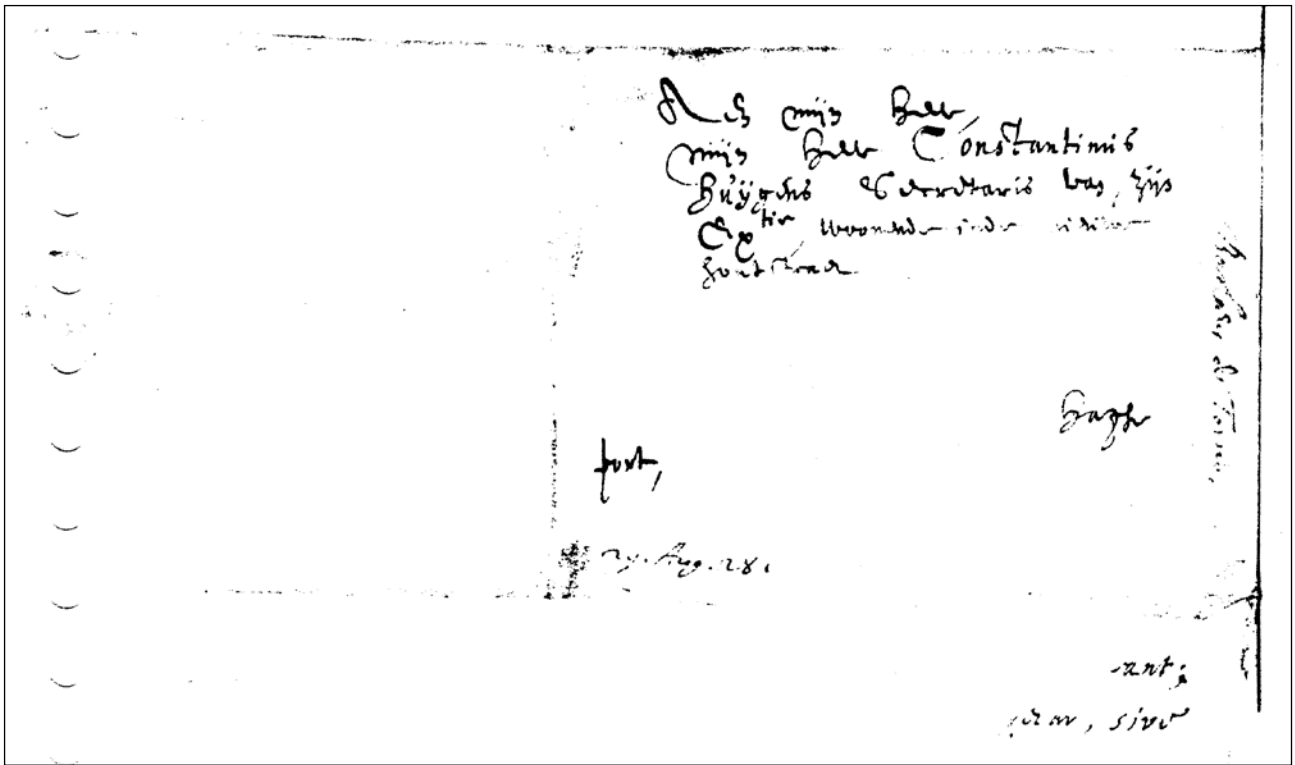
Vale ob hoc: ut cum Floratio moriant, male tornatis inaudi ridere videntur.
Vale ob hoc: ut eruditissima Martialis epigrammata de psiala subtilissima
Pulli, et Rufi mordantur.

Vale ob hoc: quod hominis doctrina, moribus imbuti methodum exhibent.
Vt enim rude lignum securi prismam rotant, mox dolabra levitant,
denique tornando subtilissimis gyris vertunt et reformant: ita hominem
reptos barbariae ac vitiorum nodis, hinc magis magisque, accurata
tura disciplina excolendam docent.

Addam plura. Vale ob hoc, quod dignitatis analucos motus dant,
cum ligno suo suppeditando artificioso inquirant, et minus obliquantem
illum equum iteratis propriis vultus calcantibus, fudiant.

Vale ob hoc denique, (ne autem dicam de trochodivouso) quia crateres
segypticae formant, quibus dii hominum, nixores difforma dixer.

Vale Hugoni dilectissimi, et hoc tibi tibi scripta puta, quia, si ira
visum, tibi longa inas nos perdant. O. Propter huiusmodi hanc indigni
motu lasciviam impura. Et inia ad illa tula fura admissis vastum
tuam et omnis disciplinae artifice, capax indignum in occulto latere
vassus non fuit. Ne vero me iudicaria solum meditari existimet,
scripsi tibi Regis Camularibus Hymnum in Critica ad Critica,
militum Regem, quibus huiusmodi per non dicit. Verum enim
impossibile videtur Regi bellis implicito pacis uitsonum obtrudere,
dictione in aliud tempus differam: nisi quid tu, hinc Civorum
dilectissimas. Intra Calce, et uxori tuae dilectissimae a me salutem.
Quid patet Alcamus, supradictus, ac videtur aera fletu?
M. P. Bar. in Calce. Sept. 1628. xxviii.

E P I S T O L Æ. 951
ocurratur propediem lapis fiet. Totus atrabilaris est. Civibus nostris & Remonstrantibus animi gliscunt magis, & in adversam partem excandescunt. Sed vix consilio illos juvare audent, qui agmen ducere debebant. Hodie turmatim Leyderdorpium confluunt; sed isti bono sensi ædium direptionem quoque minantur, qui ædes non habent. Omnino necessarium arbitror, ut D. Dwinglo & D. Corvinus Epistola ad Ecclesiam missa animos nostrorum erigant. Canones Synodicos expectamus. D. Vorkio metuo. Tibi minime. Tantum profitendi jure excides. Octavus Maji ne mihi quoque fatalis sit vereor. Iustificationem istam cujus mentionem injicis jam concipere aggressus est D. Grevinchovius. Verum propter brachii morbum & symptoma in me provinciam istam transfert. Hisce meas finio & te cum aliis fratribus salvere jubeo. Raptim, Lugd. Bat. 28 April. 1619.
Nostri animos recolligere velle videntur in diem Solis proximum, & in urbe de habenda concione cogitant.

500.
CONSTANTINO HUGENIO,
πὸ ξύλον πορευούνη, [lignum torculari,]
C. B A R L Æ U S S. P. D.
Epistola Iocosa.

N On jam te Equitem Britannum, Constantine Hugeni, non summi Principis Secretarium, non Cæsarei iuris consultum, non Pieridum

D d 4 dum

952 C. B A R L Æ I
dum alumnum compello. Nobilitatis, de
næ, magnanimitatis, omnisque præterea
cæ virtutis appellatione minor es, qui su
ista fastidire cœpisti. Tot apud me digni
bus excidisti, tot amisisti titulos, tot laudu
honorum nomina detrivit perlatum heftern
de te studiisque tuis nuncium. Itane man
las profanare audes, quibus Principum res
fa expedis? profanare oculos Barlææ tuæ
ces? profanare genua, quæ regibus flexisti
des, quibus tot aulas conscendisti? digito
biliaris & perennantis calami motores? m
bra omnia, ad splendorem Gratiarumque
Musarum lepores ac delitias comparata? C
hæc rerum nova facies, quæ stupenda metar
phosis? Non ita me verius Lycaon, non
descens Niobe, non latrans Hecuba, no
rescens Daphne afficit, uti Hugenius *τὸ
μεγεύων*. [*ligna tornans.*] In olores, serpen
flumina, pitces, montes ipsos mutatos hom
legi. Iureconsultum in operarium, Equitem
sedentarium, Secretarium in opificem, Nob
in mechanicum, Poëtam & præstantissimo
carminum fabrum, in fabrum lignarium.
tornionem vel toreutam (hoc artis propr
nomen est) mutatum nunquam legi, Ot
pora, ô mores. Quam verum illud Satyrici
Si fortuna volet, fiet de Consule Rhetor.
En, cum fortuna volet, factus de vate tor
es. Nisi non tam fortunæ hoc ipsum, qu
rationi adscriptum voles. Studio enim mihi
d

E P I S T O L Æ. 953
deris aut illustre vitæ genus cum vulgari hoc aut
ignobili mutasse; aut maxime disparata vivendi
genera, ut mirabilior sis, in te confociasse. Er
go, cum vis, ad aulæ te mores curasque com
ponis: cum vis, turbam Remi sequeris: cum
vis, quantivis es precii; cum vis, nullius; jam
nobilium ordini, jam plebejo insertus: jam
otii, jam laborum amans: jam honorabilis,
jam mercenario similis. Inopinatum erat Iu
dæis Saulum inter Prophetas furere, mihi in
opinatum magis, Hugenium asciam, scalprum
& dolabram tractare. Stratonicus citharædus
regi Ptolomæo aliena à regno tractanti respon
dit: alia res sceptrum, alia plectrum: quam
ego verius dixerim tibi, alia, ô Constantine, res
plectrum, alia scalprum & tornus. Etiam in te
quadrat proverbium illud *ἔδεν ἀεὶς ἔπος* [*nihil
ad versum.*] Dixissem pene & illud in te qua
drare *ἔδεν ἀεὶς τὴν χορδὴν*, [*nihil ad chordam,*]
nisi expensis artis tuæ utenlibilibus comperil
sem, circa chordam te quam maximè versari, &
quidem, quod in vitio positum est, eandem. De
Silenis Alcibiadis audivisti. Imagunculæ erant,
quæ clausæ ridiculam tibicinis speciem exhibe
bant, apertæ numen aliquod ostendebant, ut ar
tem sculptoris gratiorem jocosus faceret error.
Tu quoque domi clausus, & in ædium tuarum
fastigio delitescens imaginem tuis exhibes re
fctarii & vascularii. Sed dum apertis foribus
populo te Principique tuo ostendis, gratior illu
striorque exis. Sed quam miror istam partim
D d 5 restia-

954 C. BARLÆI

restitiam, partim lignariam artē placuisti
 mini ad bonum publicum nato & educato
 ærarius faber æs Corinthiacum pulsares,
 eruditionis solum tuæ virtutisque, sed &
 claræ & sonoræ artis strepitu vicos compleris.
 Si architectonicam selegisses, non
 alienam à politicæ studiis elegisses, cum
 architectonicam metaphorica appellatio
 digeret Aristoteles in Ethicis ad Nicomachum
 Si Cyclopicam, scutum Principi tuo fabrica
 posses, quale Æneæ fecit Vulcanus, bellorum
 nostrorum & tot triumphorum imaginibus
 latum. Si figulus esses, pro te in promptu
 allegare reges, Agathoclem patrem & filium
 Iam vero quo nomine hoc genus artificum
 dem nescio. Laconem quendam, cum Laonice
 Æginetam laudari audivisset, quod præ
 esset & multorum navigiorum dominus, res
 disse ferunt: Non moror felicitatem ex
 bus pendentem. Nec ego tuam istam artē
 funibus supra & infra pendentem. Quid?
 nullam tibi ac nomini tuo dissimilem magi
 verim. Non stas artifex, sed sedes; non
 stas tibi, Constantine, sed in perpetuo m
 Ixionis instar, cœlum inter terrasque, man
 brachia, pedes moves & libras. Verum
 hic quod regerant Scepticis deesse putes, de
 ea, quæ pro tuâ arte adduci ab illis possent.
 lorum hoc foret pronunciatum probabile:
 minus laudabiles quam vituperabiles esse te
 tas, vel ob hoc: quod res scibilis credatur,

* Lib. 1, cap. 2.

EPISTOLÆ 955

re quadrata rotundis, omnes autem homines
 naturâ scire desiderent: vel ob hoc, quod gene
 riosiores animæ motu, uti illi, gaudeant: vel ob
 hoc, quod ipsam hominis animam Cicero *in de
 officiis*, sive perpetuam motionem definiat. Vel
 ob hoc, ut cum Horatio moneant, male torna
 tos incudi reddere versus: vel ob hoc, ut erudi
 tissimis Martialis epigrammatis de phiala subri
 lissima Pauli & Rufi celebrentur; vel quod ho
 minis doctrina, moribusque imbuendi metho
 dum exhibeant. Vti enim rude lignum securi
 primum refecant, mox dolabra levigant, denique
 rotando subtilissimis gyris perficiunt & effor
 mant: ita hominem refectis barbariæ ac vitio
 rum nodis, sensim magis magisque accuratiore
 disciplina, expoliendum docent: vel ob hoc, quod
 equitibus analogos motus edant, dum ligno suo
 suppedaneo artificiose inequnt, & minus ob
 sequentem illum equum, non calcaribus, sed ite
 raris pressioibus fodiant. Vel ob hoc denique
 (ne quid dicam *ἀπὸ τοῦ διαγυῖν*) [non ad Bacchum]
 quis crateres scyphosque formant, quibus Dii
 hominesque *οἰνοῦσι ἀπὸ τοῦ οἴνου*. [bibunt fulgidum
 vinum.] Vale, Hugeni clarissime, & hæc soli tibi
 scripta puta. Quin si ita visum, lecta inter nos
 pereant. D. Brosterhusio hanc ingenii mei lasciviam
 imputa. Is enim ad illa tua sacra admittus,
 vastum illud tuum & omnis disciplinæ artisque
 capax ingenium in occulto latere passus non
 fuit. Vale & uxori tuæ dilectissimæ à me salutem.
 Quid puer Ascenius superatne ac vescitur aura
 Ætherea?

501. E I-